

Выводы. Умение выделить и проанализировать влияние факторов является залогом успеха предприятия. Анализ окружения нужен для принятия управленческих решений по формированию и выбору предприятием-налогоплательщиком оптимального налогового поведения. Влияние факторов могут оптимизировать как предприятия-налогоплательщики, так и государственные и налоговые органы и тем самым обеспечить увеличение налоговых поступлений в государственный и местные бюджеты страны.

Перспективы дальнейших исследований заключаются в исследовании и анализе возможных налоговых реакций предприятий, как последствий влияния налоговых параметров и выбранного налогового поведения.

Литература

1. Бечко П.К. Податковий менеджмент: навч. посіб. / П.К. Бечко, Н.В. Лиса. – К.: ЦНЛ, 2009. – 288 с.
2. Капленко Г.В. Формирование экономического поведения предприятий: Автореф. дис... канд. экон. наук / Г.В. Капленко. – Львов, 2005. – 20 с.
3. Цуриков В.И. Модель рационального поведения налогоплательщика / В.И. Цуриков // Экономика и математические методы, 2007. – Т. 43. – № 2. – С. 3–11.
4. Веткин А.С. Уход от налогов и институциональная система переходной экономики / А.С. Веткин // Научные труды ДонНТУ. Сер. Экономическая. – Вып. 69, 2004. – С. 119–125.
5. Вишневский В.П. Уход от уплаты налогов: теория и практика: Монография / ИЭП НАН Украины. Ин-т экономики пром-сти / В.П. Вишневский, А.С. Веткин. – Донецк, 2003. – 228 с.
6. Песчанских Г.В. Экономические основания для совершения хозяйствующими субъектами налоговых правонарушений / Г.В. Песчанских // Налоговый вестник. – № 4. – 2002. – С. 130–131.
7. Поршнев А.Г. Налоговый менеджмент: Учеб. / А.Г. Поршнев. – М.: ИНФРА-М, 2003. – 442 с.
8. Меркулова Т.В. Конфликт интересов в налогообложении / Т.В. Меркулова // Наукові праці ДонНТУ. Сер. Економічна. – 2006. – Вип. 103–1. – С. 84–89.
9. Дейнеко О.С. Экономическая психология / О.С. Дейнеко. – СПб., 2000. – С. 79.
10. Горшков Д.А. Сбор налогов как инструмент управления региональной экономикой / Д.А. Горшков // Налоговый вестник, 2002. – № 4. – С. 4.
11. Зотова Т.А. Экономическое поведение налогоплательщиков в современной России: формирование налоговой честности / Т.А. Зотова, В.Н. Богуславский // Экономический вестник Ростовского гос. ун-та, 2008. – Т. 6. – № 2. – С. 66–73.

УДК 658.15(045)

Г.В. ДАЦЕНКО
Хмельницький національний університет

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СТРАТЕГІЇ В СИСТЕМІ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Досліджено теоретичні підходи до процесу формування фінансової стратегії в системі регулювання підприємства, розглянуто її структуру, основні напрямки та принципи, що сприяють реалізації цієї стратегії в сучасних умовах. Запропоновано вдосконалення управління фінансовими ресурсами на основі використання фінансового планування на підприємстві.

The author investigated theoretical approaches to the financial strategy formation in the enterprise adjustment system, highlighting its structure, basic ways and principles which support the promotion of this strategy in modern conditions. She suggests improvements in financial resources management by using financial planning at the enterprise.

Вступ. Забезпечення сталого розвитку та розв'язання проблем економічної стабілізації діяльності вітчизняних підприємств на сьогодні безпосередньо пов'язані з фінансами. Тому, щоб економічні перетворення в Україні, які спрямовані на євроінтеграцію та підвищення соціального забезпечення суспільства, набули стійкого характеру, необхідно приділяти увагу раціональному використанню і розподілу фінансових ресурсів підприємств у стратегічній перспективі. Особливо важливим питанням є розробка та реалізація фінансової стратегії для забезпечення стійкого розвитку підприємства.

Аналіз останніх досліджень. Науково-теоретичні аспекти проблем стратегічного фінансового планування, питання розробки фінансової стратегії, її змісту та класифікаційних ознак відображені в публікаціях вітчизняних і зарубіжних авторів: М. Алексєєвої, І. Балабанова, І. Бланка, Є. Бріггема, В. Гриньової, О. Пушкаря, О. Стоянової, М. Тренцова, О. Тридіда, Є. Уткіна та ін.

Однак залишаються невирішеними питання структуризації процесу формування фінансової стратегії підприємства в сучасних умовах, що обумовлює необхідність подальшого дослідження та вироблення практичних рекомендацій у цій сфері.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження питань формування фінансової стратегії в системі регулювання підприємства, її структури та основних напрямків, що сприяють реалізації цієї стратегії, розроблення моделі фінансової стратегії підприємства, зокрема уточнення етапів та виокремлення факторів, що впливають на її розробку.

Основні результати дослідження. За умов самостійності підприємств, їхньої відповідальності за результати діяльності виникає об'єктивна необхідність визначення тенденцій розвитку фінансового стану та перспективних фінансових можливостей. На вирішення таких питань і спрямовано фінансову стратегію підприємства. Перспективне фінансове планування визначає найважливіші показники, пропозиції та темпи розширеного відтворення, є основною формою реалізації головних цілей підприємства, містить розробку фінансової стратегії та прогнозування фінансової діяльності.

Фінансова стратегія підприємства являє собою складну багатofакторну орієнтовану модель дій і заходів, необхідних для досягнення постановлених перспективних цілей у загальній концепції розвитку щодо формування і використання фінансово-ресурсного потенціалу.

Місце і роль фінансової стратегії неоднозначно оцінюється в економічній літературі. Найчастіше фінансова стратегія підприємства як інструмент регулювання використовується разом з інвестиційною стратегією, оскільки йдеться про перспективність і часовий крок інвестиційних рішень та їх тісний зв'язок з фінансовими процесами [1]. Окремі дослідники трактують фінансову стратегію як частину фінансового менеджменту [2].

Однак, на нашу думку, доцільно розглядати фінансову стратегію як органічний елемент фінансового регулювання підприємства:

- у методологічному плані сутність і механізм формування фінансової стратегії необхідно аналізувати як одну з проблем фінансових відносин, фінансової оцінки реалізації стратегічних цілей підприємства;
- у схемі економічного регулювання фінансову стратегію необхідно розглядати як компонент загальної стратегії підприємства на ряду з товарним, інвестиційним, маркетинговим і іншими видами стратегічних рішень.

Разом з тим фінансова стратегія є базовою стратегією, оскільки забезпечує (за допомогою фінансових інструментів, методів фінансового менеджменту тощо) реалізацію інших базових стратегій, а саме – конкурентної, інноваційної. Це вимагає дослідження взаємозв'язку фінансової стратегії з зазначеними вище стратегіями (рис. 1).

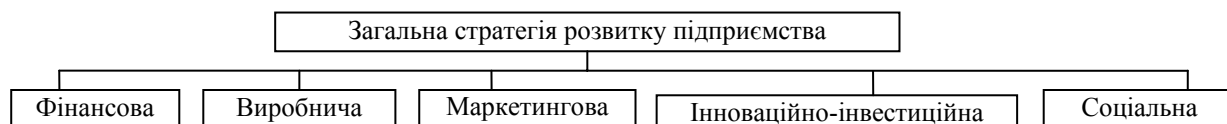

Рис. 1 Взаємозв'язок стратегій підприємства

Всебічно враховуючи фінансові можливості, об'єктивно оцінюючи характер внутрішніх та зовнішніх факторів, фінансова стратегія забезпечує відповідність фінансово-економічних можливостей підприємства умовам, які склалися на ринку товарів та фінансовому ринку, а також передбачає визначення довгострокових цілей фінансової діяльності та вибір найефективніших способів їх досягнення.

Цілі фінансової стратегії мають підпорядковуватися загальній стратегії економічного розвитку та спрямовуватися на максимізацію прибутку та ринкової вартості підприємства. За розробки фінансової стратегії слід враховувати динаміку макроекономічних процесів, тенденції розвитку вітчизняних фінансових ринків, можливості диверсифікації діяльності підприємства.

Зазначимо, що фінансова стратегія підприємства забезпечує:

- формування та ефективне використання фінансових ресурсів;
- виявлення найефективніших напрямків інвестування та зосередження фінансових ресурсів на цих напрямках;
- відповідність фінансових дій економічному стану та матеріальним можливостям підприємства;
- визначення головної загрози з боку конкурентів, правильний вибір напрямків фінансових дій та маневрування для досягнення вирішальної переваги над конкурентами.

При цьому завданнями фінансової стратегії є:

- визначення способів проведення успішної фінансової стратегії та використання фінансових можливостей;
- визначення перспективних фінансових взаємовідносин із суб'єктами господарювання, бюджетом, банками та іншими фінансовими інститутами;
- фінансове забезпечення операційної та інвестиційної діяльності на перспективу;
- вивчення економічних та фінансових можливостей імовірних конкурентів, розробка та здійснення заходів щодо забезпечення фінансової стійкості;
- розробка способів виходу із кризового стану та методів управління за умов такого стану підприємства [3].

З урахуванням вище викладеного, можна стверджувати, що розробка фінансової стратегії – це галузь фінансового планування. Як складова частина загальної стратегії економічного розвитку, вона має узгоджуватися з цілями та напрямками останньої. У свою чергу, фінансова стратегія справляє суттєвий вплив на загальну економічну стратегію підприємства. Зміна ситуації на макrorівні та на фінансовому ринку спричиняє коригування як фінансової, так і загальної стратегії розвитку підприємства.

Загальна схема формування фінансової стратегії містить наступні етапи:

- 1) характеристика підприємства як відкритої системи;
- 2) розробка стратегічних цілей;
- 3) розробка варіантів стратегії;
- 4) визначення критеріїв вибору варіантів;
- 5) конкретизація обраного варіанту фінансової стратегії;

- 6) оформлення фінансової стратегії, її прийняття і доведення до виконавця;
7) організація контролю за реалізацією стратегії [4].

На нашу думку, модель фінансової стратегії має містити такі взаємозалежні блоки: мету і завдання; рівні реалізації; зовнішні і внутрішні фактори формування; обмеження; інструменти і методи реалізації; результативність (рис. 2).

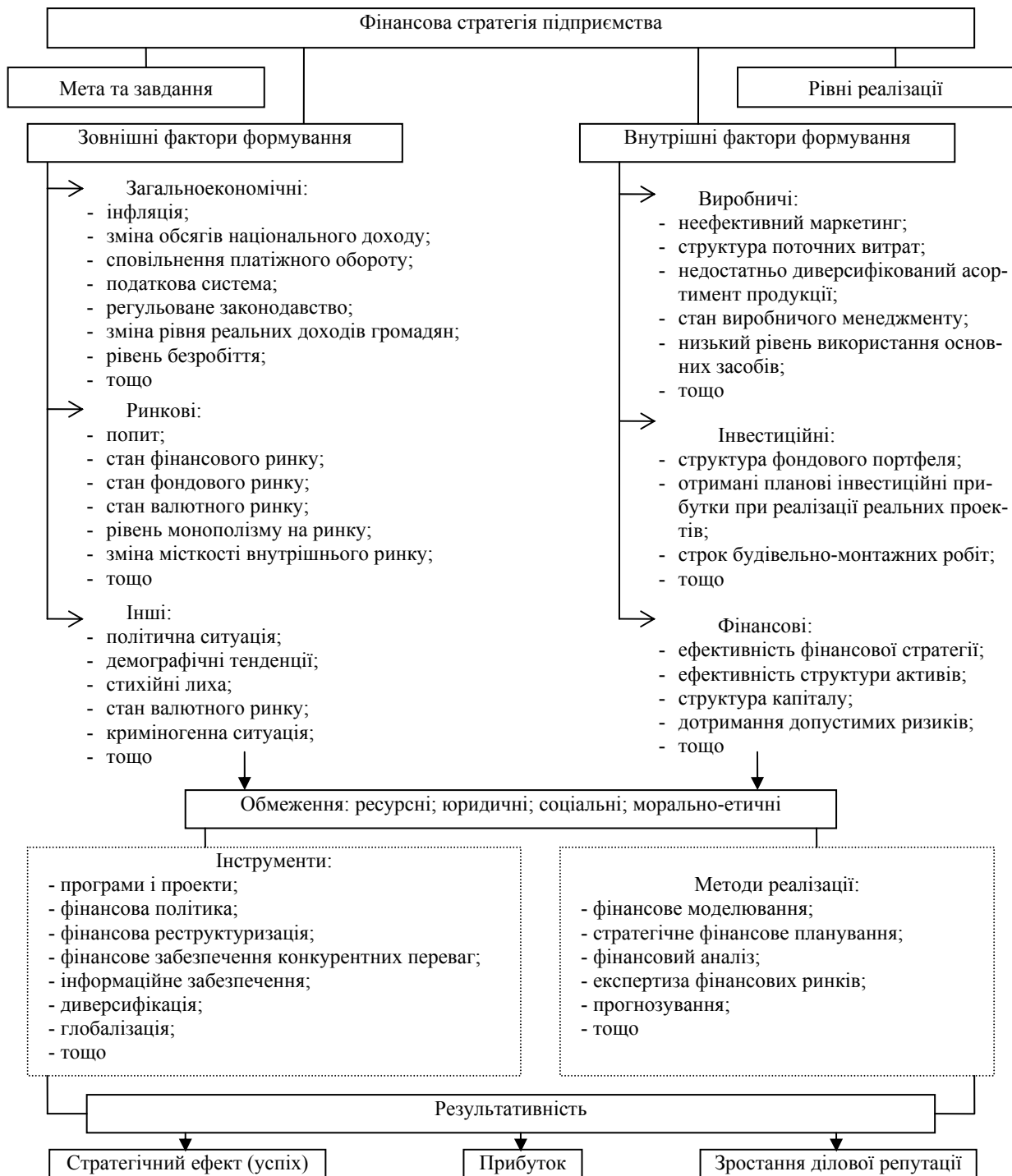

Рис. 2. Модель фінансової стратегії підприємства

Модель фінансової стратегії підприємства показує, через систему яких інструментів (програми, проєкти, реструктуризація, глобалізація, диверсифікація тощо) і методів (моделювання, планування, аналіз, прогнозування тощо) вона реалізується.

Важливе значення для формування фінансової стратегії має врахування факторів ризику. Фінансова стратегія розробляється з урахуванням ризику неплатежів, інфляційних коливань, фінансової кризи та інших непередбачуваних обставин.

Підприємство досягає своїх стратегічних фінансових цілей, коли фінансові відносини відповідають його внутрішнім фінансовим можливостям, а також дозволяють залишатися сприйнятливим до зовнішніх соціально-

економічних умов. Використання інструментів і методів фінансової стратегії носить ситуаційний характер: конкретні фактори, включаючи соціально-економічні і політичні, визначають вибір тієї чи іншої їх комбінації в різних варіантах.

Усе це обумовлює те, що формування фінансової стратегії на підприємстві здійснюється на основі реалізації наступних принципів:

- послідовної реалізації прийнятої стратегії стійкого розвитку підприємства;
- базуванні на сучасній теоретичній моделі;
- врахуванні організаційної структури підприємства та передбаченні змін у ній;
- варіантності формуванні стратегії [4].

У результаті розробки системи заходів, що забезпечують реалізацію фінансової стратегії, на підприємстві формуються центри відповідальності, визначаються права, зобов'язання і заходи відповідальності їх керівників за результати реалізації фінансової стратегії.

Заключним етапом розробки фінансової стратегії підприємства є оцінка її результативності (ефективності). Така оцінка може базуватися на прогнозованих розрахунках різних фінансових показників, а також на основі прогнозу динаміки нефінансових результатів реалізації розробленої стратегії, а саме: зростання ділової репутації підприємства (гудвіл), підвищення рівня управління фінансовою діяльністю його структурних підрозділів, підвищення рівня матеріального та соціального задоволення фінансових менеджерів тощо.

Ефективність фінансової стратегії досягається за:

- відповідності розробленої фінансової стратегії загальній стратегії підприємства – ступеню узгодженості цілей, напрямків і етапів реалізації цих стратегій;
- узгодженості фінансової стратегії підприємства з прогнозованими змінами у зовнішньому підприємницькому середовищі;
- реалізації розробленої підприємством фінансової стратегії щодо формування власних і залучених зовнішніх фінансових ресурсів тощо.

У системі розробки фінансової стратегії одне з важливих місць посідає фінансове планування, що реалізується шляхом планування виробництва і реалізації, а також контролю за витратами коштів. Фінансове планування забезпечує необхідний контроль за залученням і використанням матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, створює необхідні умови для покращення фінансового стану підприємства. Воно безпосередньо пов'язане з плануванням господарської діяльності і будується на основі інших показників плану (обсягу виробництва та реалізації, кошторисі витрат на виробництво, плану капітальних вкладень тощо). Однак, розробка фінансового плану не є простим арифметичним перерахунком показників виробництва у фінансові показники. Фінансове планування на підприємстві має наступну цільову спрямованість:

- забезпечення фінансовими ресурсами і коштами діяльності підприємства;
- збільшення прибутку від основної діяльності й інших видів діяльності, якщо вони мають місце;
- організацію фінансових взаємовідносин з бюджетом, позабюджетними фондами, банками, кредиторами та дебіторами;
- забезпечення реальної збалансованості планованих доходів і витрат;
- забезпечення платоспроможності і фінансової стійкості підприємства [5].

У процесі розробки проекту фінансового плану доцільно використовувати наступні методи: економічного аналізу і синтезу; екстраполяції; прямого рахунку; нормативний; багатоваріантності; балансовий.

Крім того, реальність системи фінансового планування підприємства визначається наявністю схеми координації всіх його планів і наявністю системи відповідальності за виконання кожного плану. Система відповідальності реалізується шляхом введення центрів фінансової відповідальності, зокрема, центрів витрат, прибутків і інвестицій.

Висновки. Таким чином, до інфраструктури підприємства входить загальний менеджмент, планування, контроль якості, бухгалтерський облік, формування фінансової стратегії. Фінансова стратегія визначає найоптимальніші варіанти формування, розподілу та використання ресурсів на підприємстві.

У нинішніх умовах господарювання вже багато керівників усвідомили, що для успішної роботи необхідно чітко розуміти напрямки діяльності та механізми їх реалізації. Тому фінансове планування, будучи одним із способів ефективної роботи підприємства, стає сьогодні реальною необхідністю.

Отже, практичне використання фінансового планування на підприємстві дасть змогу керівництву одержувати оперативну інформацію про стан фінансових ресурсів підприємства, напрямків використання коштів, що значно підвищить ефективність прийняття управлінських рішень.

Література

1. Финансовая стратегия компаний / Хоминич И.П. – М., 1997. – 245 с.
2. Бланк И.А. Стратегия и тактика управления финансами / Бланк И.А. – К. : ИТЕМ Лтд, 1996. – 334 с.
3. Семенов А. Г. Финансова стратегія в управлінні підприємством: монографія / Семенов А.Г. – Запоріжжя: Класичний приватний університет, 2008. – 156 с.
4. Финансовое управление компанией / Общ. ред. Е.В. Кузнецовой. – М.: Правовая культура, 1996. – 384 с.
5. Конкурентоспособность: экономика, стратегия, управление / Фатхутдинов Р.А. – М.: ИНФРА-М, 2000. – 360 с.